

Wilde zwijnen in Noord Brabant: **Bezint eer ge begint !**

Hierbij wil ik u danken voor de uitnodiging om deel te mogen nemen aan de brede maatschappelijke discussie over het wilde zwijnen beleid in Noord Brabant.

Vanuit mijn functie als bestuurder van de WBE Moergestel e.o. en praktisch uitvoerend faunabeheerder, wil ik graag mijn visie met u delen.

Ik wil u nog even in herinnering brengen wat de aanleiding voor “de reconstructie in Brabant” was: de varkenspest die in 1997 uitbrak. Een groot deel van Brabant en delen van Limburg, Overijssel, Gelderland en Utrecht herstelden van de gevolgen van deze dierziekte. Er werd een groot plan gelanceerd om in de toekomst de kans op herhaling van de varkenspest te verkleinen. De intensieve varkensgebieden zouden opgedeeld moeten worden in clusters met daartussenin varkensvrije zones. Dit plan kreeg de naam reconstructie.

Inmiddels is dit hoofddoel grotendeels naar de achtergrond verdrongen en heeft plaatsgemaakt voor een allesomvattend plan om het buitengebied opnieuw in te richten voor landbouw, natuur, recreatie, water en leefbaarheid doelstellingen . Door de mogelijkheid om varkens tegen varkenspest te enten, zijn de varkensvrije zones in de uiteindelijke plannen gesneuveld.

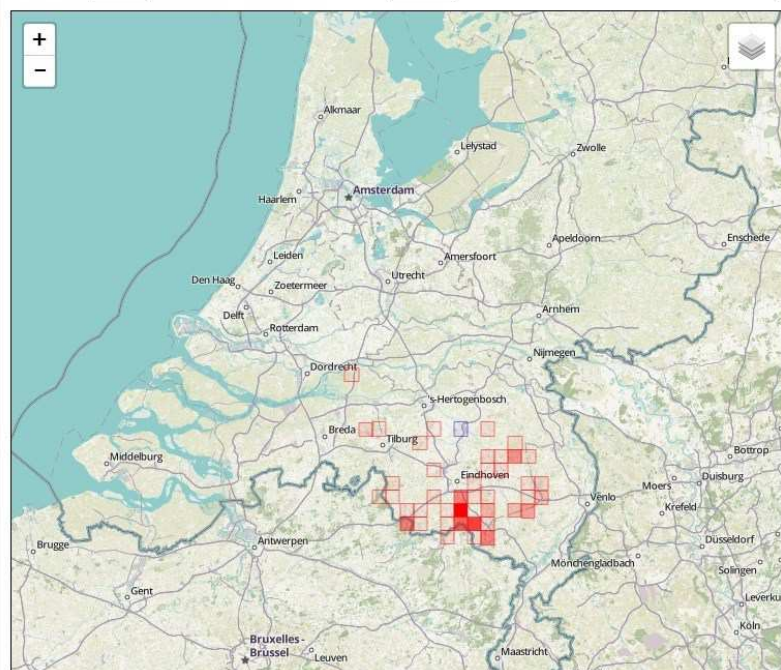
Vanuit de provincie Limburg en buurlanden België en Duitsland, trekken wilde zwijnen steeds vaker Noord Brabant binnen.

Wild Zwijn - *Sus scrofa* Linnaeus, 1758

Soortgroep: Zoogdieren Familie: Varkens of Zwijnen van de Oude Wereld (Suidae) Status: inheems, Soort Zeldzaamheid: Vrij algemeen
Ook bekend als: Everzwijn

Kaarten

begindatum: 2006-05-25 einddatum: 2016-05-25
sorteren op: ☒ Exemplaren ☐ Waarnemingen ☐ alleen goedgekeurde waarnemingen
raster: 5km jaargetijde: Alle andere dan doelsoort: OK

Jaar	Waarnemingen	exemplaren	hol(ken)	5km
2005	30	33	6	
2006	66	76	6	
2007	32	32	9	
2008	12	30	7	
2009	9	35	2	
2010	12	68	4	
2011	27	138	3	
2012	22	95	6	
2013	14	60	6	
2014	30	117	11	
2015	20	112	10	
2016	22	68	7	
Totaal	296	864		

Als je overweegt ook leefgebieden voor wilde zwijnen in Brabant aan te wijzen is een belangrijk element op voorhand de maximale populatie voor een leefgebied vast te stellen en daar ook aan vast te houden, deze dient *integraal* te worden geborgd door natuur beherende organisaties, terreinbeheerders , agrariërs en faunabeheerders.

Daarbij duid ik met name op integraal (samenwerking met alle partijen), waarbij ook terrein beherende organisaties (TBO's) lid worden van de betreffende Wild Beheer Eenheden (WBE's). Met de huidige kennis van zaken zijn de gevolgen van maatwerkbeheer van wilde zwijnen zeer lastig te voorspellen. Het beheersbaar houden van de populaties zowel binnen als buiten de leefgebieden vraagt om integraal monitoren, preventieve maatregelen treffen en het realiseren van afschot. Deze werkwijze zou een gedeelde verantwoordelijkheid van provincie, faunabeheereenheid en uitvoerend orgaan de WBE's moeten zijn.

Het huidige reeën beheer is daarbij geen goed voorbeeld. TBO's bepalen op dit moment zelf in welke mate ze hierop afschot plegen. Gezien de expansie drift van wilde zwijnen dient daar strak op te worden toegezien.

Punten waarvoor aandacht dient te zijn, voorafgaande aan de gedeeltelijke opheffing van het nulstandsbeleid:

Landbouw

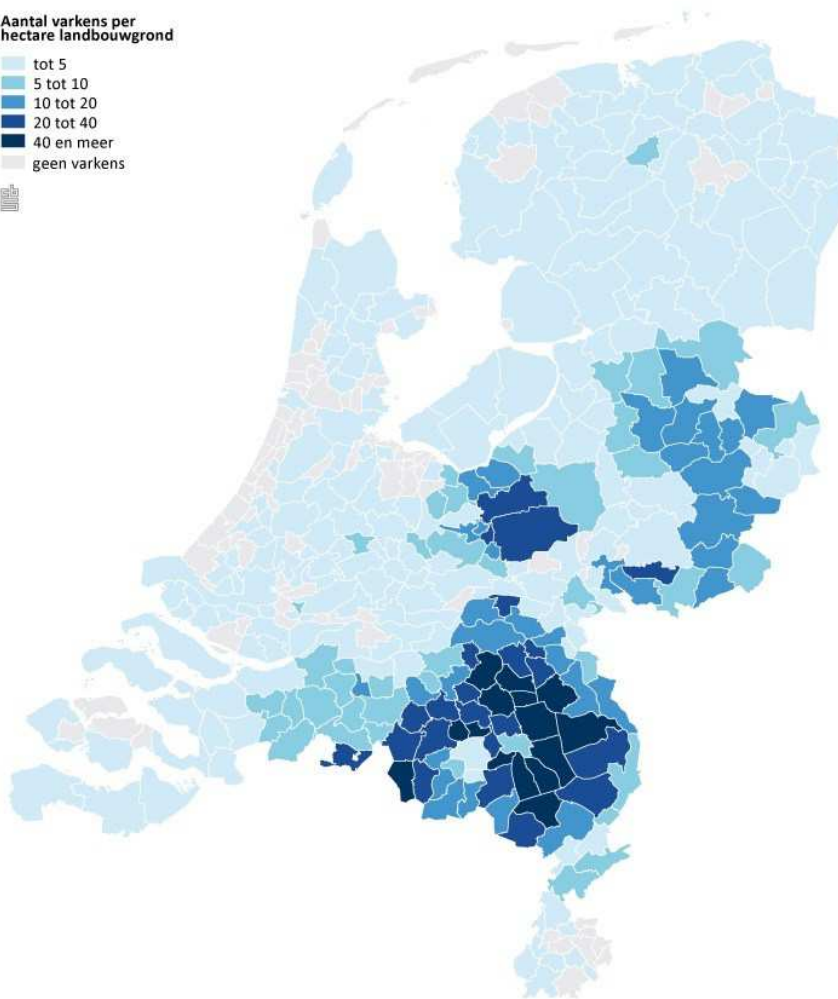
In gebieden met een grote dichtheid aan varkenshouderijen zijn de gevolgen van een besmetting van wilde zwijnen met een EU-bestrijding plichtige dierziekte (zoals klassieke en Afrikaanse varkenspest)

zeer groot, ondanks dat het risico hierop zeer gering is.

Varkensdichtheid per gemeente, 2014

Aantal varkens per
hectare landbouwgrond

- tot 5
- 5 tot 10
- 10 tot 20
- 20 tot 40
- 40 en meer
- geen varkens

Bron: CBS

Nederlandse wilde zwijnen zijn vrij van alle relevante bestrijding plichtige dierziekten waarop gemonitord wordt. Daar waar het bestrijding plichtige ziekten betreft, kunnen wilde zwijnen een belangrijke bron van infectie zijn voor gehouden varkens, mits het virus in Nederland als eerste geïntroduceerd wordt bij de wilde zwijnen. Het introductierisico van klassieke varkenspest KVP / Afrikaanse Varkenspest (AVP) via wilde zwijnen wordt op dit moment als verwaarloosbaar laag ingeschat omdat het niet voorkomt in de wilde zwijnen in de ons omringende landen. Mochten de ziekten wel optreden, dan is de kans op insleep naar gehouden varkens laag tot matig. Ziekte van Aujeszky (ZvA) wordt wel aangetroffen bij wilde zwijnen in de ons omringende landen. De overdracht van ZvA van wilde zwijnen op gehouden varkens komt sporadisch voor. Voor KVP en AVP heeft de aanwezigheid van het virus in de wilde zwijnen populatie direct consequenties, ook voor de varkenshouderij. Het zal o.a. leiden tot handelsbeperkingen in meer of minder grote delen van Nederland. Ook als wilde zwijnen niet de primaire bron zijn van het virus, maar er sprake is van “spill-over” vanuit gehouden varkens naar wilde zwijnen, kan dit aanzienlijke consequenties hebben voor de varkenshouderij. Vrijverklaring van Nederland en daarmee het opheffen van alle handelsbelemmeringen, kan pas wanneer de ziekte ook bij wilde zwijnen is uitgeroeid. (CLM 2015 Wilde zwijnen op weg in Nederland)

Preventief beleid (monitoring) zou zich daar in belangrijke mate op moeten richten. Daarbij pleit ik dan ook om o.a. in samenwerking met RIVM, Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) en Central Veterinary Institute (CVI-wur), voor het instellen van een landelijke serum/bio bank waar bloedserum wordt verzameld om actueel en met een terugblik dierziekten te kunnen traceren.

Natuur:

De aanwezigheid van wilde zwijnen draagt bij aan de verhoging van de biodiversiteit. Echter mag deze de duurzame instandhouding van populaties plant- en diersoorten niet in gevaar brengen.

Om een volledig beeld van de mogelijke schade aan natuurwaarden in de potentiële leefgebieden te verkrijgen zal vooraf een vergelijking van Natura 2000 doelstellingen (instandhouding en uitbreiding) en de maximale populatiegrootte gemaakt moeten worden. Om op een later moment niet voor voldongen feiten te worden gesteld en door toedoen van te hoge dichtheden in natura 2000 gebieden de doelstellingen en reeds genomen maatregelen teniet worden gedaan.

Faunabeheerders:

Voor effectief beheer moet een breed scala aan methoden en middelen ingezet kunnen worden. Laat faunabeheerders gebruik maken van nachtzicht apparatuur, geluidsdempers en laat voerplekken toe tijdens de afschotperiode.

Geef faunabeheerders een premie voor geschoten varkens buiten het leefgebied.

Maak langjarige afspraken met WBE's, daarbij is continuïteit geborgd

Draag zorg voor bejaging en niet voor verjaging.

Thomas van Geelen